

ПОЛІВАНОВА О. М.,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри міжнародного права
і порівняльного правознавства
(Київський університет права
Національної академії наук України)

УДК 341.6

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.1-2.31>

ВИЗНАЧЕННЯ МІЖНАРОДНИМ СУДОМ ООН ПРЕДМЕТА СПОРУ У СПРАВІ «УКРАЇНА ПРОТИ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ»

У статті здійснюється аналіз визначення Міжнародним судом ООН предмета спору у справі щодо застосування Міжнародної конвенції про боротьбу із фінансуванням тероризму і Міжнародної конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації («Україна проти Російської Федерації»), ініційованої поданою 16 січня 2017 року до реєстру Суду заявою України. З огляду на Рішення Суду від 8 листопада 2019 року щодо попередніх заперечень Російської Федерації юрисдикції Суду *ratione materiae* відповідно до п. 1 ст. 24 Міжнародної конвенції про боротьбу із фінансуванням тероризму та ст. 22 Міжнародної конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації на підставі п. 1 ст. 36 Статуту Міжнародного Суду ООН, розглядаються правові засади визначення Судом предмета спору, заявлені Україною позовні вимоги, заперечення Російської Федерації щодо заявленого українською стороною предмета спору і обґрунтування визначення предмета спору самим Судом. З огляду на винесене Рішення розгляд Судом справи «Україна проти Російської Федерації» по суті буде зосереджено на визначенні того, чи Російська Федерація була зобов'язана відповідно до Міжнародної конвенції про боротьбу із фінансуванням тероризму вживати заходів та співпрацювати у сфері запобігання та придушення передбачуваного фінансування тероризму в контексті подій на сході України та, якщо так, чи порушила Російська Федерація такі зобов'язання. Суд також з'ясуватиме, чи застосовані Російською Федерацією проти кримськотатарської та української громад у Криму, з позиції України, дискримінаційні заходи суперечили положенням Міжнародної конвенції з ліквідації всіх форм расової дискримінації. Констатація Судом факту наявності зазначених вище порушень матиме наслідком притягнення Російської Федерації до відповідальності, в тому числі у формах негайного припинення цих порушень, відновлення виконання Російською Федерацією взятих на себе міжнародних зобов'язань за обговорюваними конвенціями, а також відшкодування збитків, завданих такими порушеннями, як того вимагає Україна, у вигляді фінансової компенсації.

Ключові слова: Міжнародний суд ООН, Україна, Російська Федерація, фінансування тероризму, расова дискримінація, конвенція, предмет спору, юрисдикція *ratione materiae*.

Polivanova O. M. Determination by the International Court of Justice of the subject-matter of the dispute in the case “Ukraine v. Russian Federation”

The article analyzes the determination by the United Nations International Court of Justice of the subject-matter of the case concerning the application of the International Convention on the Suppression of the Financing of Terrorism

and the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination (“Ukraine v. Russia”), initiated by the Application of Ukraine of 16 January 2017 submission to the Court’s register. Based on the Judgment of the Court of 8 November 2019 concerning the preliminary objections of the Russian Federation to the jurisdiction of the Court *ratione materiae* pursuant to para. 1 of art. 24 of the International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism and art. 22 of the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination under para. 1 of art. 36 of the Statute of the International Court of Justice, the legal basis for determining the subject of the dispute by the Court, Ukraine’s claims, the Russian Federation’s objections to the subject matter of the dispute and the Court’s substantiation of the subject of the dispute are examined. In view of the judgment rendered, the Court’s consideration of the merits of the case “Ukraine against the Russian Federation” will essentially be focused on determining whether the Russian Federation was obliged under the International Convention on the Financing of Terrorism to take measures and cooperate in the prevention and suppression of alleged terrorist financing in the context of events in the eastern Ukraine and, if so, whether the Russian Federation has breached such obligations. The Court will also determine whether the discriminatory measures applied by the Russian Federation against the Crimean Tatar and Ukrainian communities in Crimea contravene the provisions of the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination. The Court’s conclusion that the aforementioned violations have indeed been committed will result in the Russian Federation being held liable for them, including in the form of immediate termination of those violations, the resumption by the Russian Federation of its international obligations under the discussed conventions, as well as compensation for losses caused by such violations, as it is required by Ukraine, of financial kind.

Key words: *International Court of Justice, Ukraine, Russian Federation, terrorist financing, racial discrimination, convention, subject matter, ratione materiae jurisdiction.*

Вступ. 8 листопада 2019 року Міжнародний суд Організації Об’єднаних Націй (далі – МС ООН, Суд) виніс Рішення щодо розгляду попередніх заперечень Російської Федерації щодо застосування Міжнародної конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму [9] і Міжнародної конвенції з ліквідації всіх форм расової дискримінації [10] «Україна проти Російської Федерації» [2] (далі – Рішення). У Рішенні тринадцятьма голосами суддів проти трьох Суд відхилив попередні заперечення Російської Федерації (далі – РФ) про те, що МС ООН не має юрисдикції на підставі п. 1 ст. 24 Міжнародної конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму (§ 134.1 Рішення) [2, с. 47] від 9 грудня 1999 року (далі – КБФТ) і визнав за собою таку юрисдикцію для задоволення вимог, висунутих Україною відповідно до КБФТ (§ 134.2 Рішення) [2, с. 47]. П’ятнадцять суддів МС ООН відхилили і попереднє заперечення РФ юрисдикції Суду на підставі ст. 22 Міжнародної конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації (§ 134.3 Рішення) [2, с. 47] від 21 грудня 1965 року (далі – КЛвФРД) та одноголосно заперечили твердження РФ щодо неприйнятності Заяви України стосовно вимог відповідно до КЛвФРД (§ 134.4 Рішення). Врахувавши прийнятність Заяви України, п’ятнадцятьма голосами проти одного Суд визнав за собою юрисдикцію задовольнити вимоги, висунуті Україною відповідно до КЛвФРД (§ 134.5) [2, с. 48].

Постановка завдання. У Рішенні при визначенні предмета спору (як цього вимагають п. 1 ст. 40 Статуту МС ООН [4] і п. 1 ст. 38 Регламенту Суду [7]) МС ООН зазначив, що Україна не просить Суд прийняти рішення щодо ймовірних «агресії» РФ чи «неправомірної окупації» території України. Так само держава-позивач не очікує від Суду проголошення ним статусу Криму чи будь-якого порушення норм міжнародного права, відмінних від тих,

що містяться у КБФТ і КЛвФРД [2, с. 21]. Зважаючи на те, що, на думку Суду, зазначені питання не являють собою предмет спору [2, с. 21], метою статті є здійснення глибокого правового аналізу висновків МС ООН щодо визначення такого предмета – тобто тих спірних питань, які стануть основою вирішення Судом згаданої справи по суті.

Результати дослідження. Необхідно розуміти, що Суд у Рішенні встановив свою юрисдикцію виключно відповідно до п. 1 ст. 24 КБФТ [9] та ст. 22 КЛвФРД [10] на підставі п. 1 ст. 36 Статуту МС ООН [8].

Відповідно до п. 1 ст. 36 Статуту МС ООН до ведення Суду належать всі справи, які будуть передані йому сторонами, і всі питання, спеціально передбачені Статутом ООН або чинними договорами і конвенціями. Виходячи з цього положення Статуту МС ООН, 16 січня 2017 року Уряд України подав до реєстру Суду Заяву про порушення справи проти РФ щодо ймовірних порушень нею своїх зобов'язань відповідно до КБФТ і КЛвФРД [1, с. 90–96] (далі – Заява). Обидві конвенції є чинними як для України, так і для РФ. КБФТ набула чинності 5 січня 2003 року для України та 27 грудня 2002 року для РФ; жодна з двох держав не внесла застережень щодо застосування Конвенції [2, с. 22]. КЛвФРД набула чинності для України 6 квітня 1969 року. Ратифікаційна грамота, що була передана Україною 7 березня 1969 року, містила застереження до ст. 22 Конвенції; 20 квітня 1989 року депозитарій отримав повідомлення про те, що це застереження було знято. РФ є стороною КЛвФРД як держава, яка продовжує дію міжнародної правосуб'єктності Союзу Радянських Соціалістичних Республік, щодо якого КЛвФРД набула чинності 6 березня 1969 року. Ратифікаційний документ, депонований СРСР 4 лютого 1969 року, містив застереження до ст. 22 Конвенції; 8 березня 1989 року депозитарій отримав повідомлення про те, що це застереження було знято [2, с. 22].

Положення КБФТ, відповідно до яких Суд встановив свою юрисдикцію у спорі «Україна проти РФ», мають такий зміст: «Будь-який спір між двома чи більше державами-учасниками щодо тлумачення або застосування цієї Конвенції, який не може бути врегульований шляхом переговорів протягом розумного періоду часу, передається на прохання однієї з них до арбітражу. Якщо протягом шести місяців із дня звернення з проханням про арбітраж сторони не зможуть домовитися про його організацію, будь-яка з цих сторін може передати спір до Міжнародного Суду, звернувшись із заявою відповідно до Статуту Суду» [9]. Українська сторона змогла довести, що цей спір між сторонами стосується тлумачення та застосування Конвенції, як того вимагають положення п. 1 ст. 24 КБФТ (§§ 18–21 Заяви) [1, с. 16–18]. Здійснивши тлумачення положень КБФТ, Суд визначив, що оскаржувані Україною дії РФ підпадають під її положення (§§ 59–64 Рішення) [2, с. 28–29]. Таким чином, Суд відкинув висловлені РФ заперечення юрисдикції *ratione materiae* відповідно до КБФТ (§ 64 Рішення) [2, с. 29]. Визначаючи, чи українською стороною були виконані процедурні вимоги, встановлені в рамках п. 1 ст. 24 КБФТ, Суд констатував, що сторони зробили справжню спробу врегулювати спір (§ 69–70 Рішення) [2, с. 30–31], і, оскільки цей спір не міг бути вирішений методом переговорів у розумний термін (§ 76–77 Рішення) [2, с. 32–33], Україна задовольнила процедурну передумову застосування п. 1 ст. 24 КБФТ (§ 77 Рішення) [2, с. 33].

Положення ст. 22 КЛвФРД містять зміст, схожий на той, що передбачений п. 1 ст. 24 КБФТ, однак не аналогічний: «Будь-який спір між двома або кількома Державами-учасниками стосовно тлумачення чи застосування цієї Конвенції, який не розв'язано шляхом переговорів або процедур, спеціально передбачених у цій Конвенції, передається на вимогу будь-якої із сторін у цьому спорі на розгляд Міжнародного Суду, якщо сторони в спорі не домовилися про інший спосіб урегулювання» [10]. Для визначення наявності в Суду юрисдикції *ratione materiae* за КЛвФРД йому необхідно було упевнитися у тому, чи оскаржувані Україною заходи підпадають під положення КЛвФРД (§ 94 Рішення) [2, с. 36]. Зважаючи на те, що обидві сторони погодилися, що кримські татари та етнічні українці в Криму становлять етнічні групи, захищені в рамках КЛвФРД, а також виходячи із тлумачення положень КЛвФРД (§ 95 Рішення) [2, с. 36], Суд визнав оскаржувані Україною заходи РФ такими, що здатні негативно впливати на користування правами, захищеними КЛвФРД

(§ 96 Рішення) [2, с. 37]. Таким чином, ці заходи, на думку Суду, підпадають під положення Конвенції (§ 96 Рішення) [2, с. 37]. Отже, Суд дійшов висновку, що вимоги України підпадають під положення КЛвФРД (§ 97 Рішення) [2, с. 37].

Визначаючи задоволення Україною процедурних вимог ст. 22 КЛвФРД, Суд зазначив, що ця стаття встановлює альтернативні передумови юрисдикції Суду (§ 107 Рішення) [2, с. 40]. Оскільки спір між сторонами не був переданий Комітету Конвенції, Суд вивчив, чи намагалися сторони домовитись про врегулювання свого спору (§ 116 Рішення) [2, с. 42–43]. Суд дійшов висновку, що переговори між сторонами спору стали тупиковими до того часу, коли Україна подала свою заяву в рамках ст. 22 КЛвФРД у МС ООН (§ 120 Рішення) [2, с. 43]. Відповідно, процесуальні передумови для юрисдикції Суду згідно зі ст. 22 КЛвФРД задоволені в обставинах цієї справи. Як результат, МС ООН має юрисдикцію щодо розгляду заявлених Україною вимог на основі КЛвФРД (§ 121 Рішення) [2, с. 44].

Отже, виходячи зі встановленої Судом юрисдикції, МС ООН зможе винести остаточне рішення виключно щодо того, чи своїми діями (бездіяльністю) РФ порушила свої міжнародно-правові зобов'язання за КБФТ і КЛвФРД – у рамках вимог, зазначених у Заяві України від 16 січня 2017 року про порушення справи проти РФ щодо порушень останньою своїх міжнародно-правових зобов'язань [1, с. 90–96] (якою ініційовано розгляд спору «Україна проти РФ»).

Розглянемо детальніше обґрунтування Суду щодо визначення предмета спору «Україна проти РФ».

У Рішенні Суд зауважив, що справа «Україна проти РФ» була порушена Україною після подій, які відбулися на сході нашої держави та у Криму починаючи з весни 2014 року. Сторони мають різні погляди на ці події. Однак справа в Суді обмежена за обсягом. Стосовно подій на сході України Заявник порушив провадження лише у рамках КБФТ. По ситуації у Криму вимоги України ґрунтуються виключно на КЛвФРД (§ 23 Рішення) [2, с. 19]. Попри той факт, що п. 1 ст. 40 Статуту МС ООН [8] та п. 1 ст. 38 Регламенту Суду [7] вимагають від заявника вказати у своїй заяві «предмет спору», а п. 2 ст. 38 Регламенту Суду зобов'язує його встановити точний характер позову і надати стислий виклад фактів та підстав, на яких він ґрунтується [7], Суд сам має об'єктивно визначити предмет спору між сторонами, виділивши реальне питання у справі та окресливши об'єкт позову. Роблячи це, Суд розглядає позовну заяву, а також письмові та усні прохання сторін. При цьому особливу увагу Суд приділяє формулюванню предмета спору, обраного заявником. Суд враховує факти, які заявник подає як підставу для своєї вимоги (§ 24 Рішення) [2, с. 19]. Визначення предмета спору є питанням суті, а не форми [5, с. 308–309].

Оскільки, як зрозуміло із зазначеного вище, у процесі визначення Судом предмета спору вагоме значення мають формулювання вимог і такого предмета самим заявником, звернемо детальніше увагу на вимоги України, які містить позовна заява, подана до Ресстру Суду. У Рішенні, констатуючи вимоги України стосовно КБФТ, Суд звернув увагу на §§ 134–136 Заяви. Тому Україна звернулася до Суду із запитом прийняти рішення й оголосити, що РФ через свої державні органи, своїх державних агентів, інших осіб та установи, які здійснюють державні повноваження, і через інших агентів, які діють за її вказівками або під її керівництвом та контролем, порушила свої зобов'язання, передбачені КБФТ:

– постачанням коштів, у тому числі у натуральній формі зброєю, тренуванням незаконних збройних формувань, які здійснюють терористичні акти в Україні, включаючи ДНР, ЛНР, харківських партизанів та асоційованих груп та осіб – всупереч положенням ст. 18 КБФТ;

– неспроможністю вжити необхідні заходи для виявлення, заморожування і вилучення коштів, які використовуються для надання допомоги незаконним збройним формуванням, що здійснюють акти тероризму в Україні, в тому числі ДНР, ЛНР, харківських партизанів і пов'язаних із ними груп і окремих осіб – всупереч положенням ст. 8 і ст. 18 КБФТ;

– неспроможністю розслідувати, притягнути до відповідальності чи екстрадиювати винних у фінансуванні тероризму, виявлених на її території – всупереч положенням ст.ст. 9, 10, 11 та 18 КБФТ;

- ненаданням Україні найбільшої міри допомоги у зв'язку із кримінальними розслідуваннями щодо фінансування тероризму – всупереч положенням ст. 12 та ст. 18 КБФТ; і
- нежиттям всіх практичних заходів щодо запобігання та протидії актам фінансування тероризму, вчиненим російськими державними та приватними суб'єктами – всупереч положенням ст. 18 КБФТ (§ 134 Заяви) [1, с. 90].

Крім того, Україна просила МС ООН винести рішення та визнати, що РФ несе міжнародну відповідальність з огляду на спонсорство тероризму і неспроможність не допустити фінансування тероризму відповідно до КБФТ, за терористичні акти, вчинені її довіреними особами в Україні, включаючи:

- збиття літака малайзійських авіаліній рейсу МН17;
- обстріли цивільних, у тому числі у Волновасі, Маріуполі та Краматорську;
- бомбардування цивільних, у тому числі у Харкові [1, с. 92].

У розглянутих у Рішенні Суду параграфах Заяви Україна просила Суд зобов'язати РФ виконати свої зобов'язання відповідно до КБФТ, включаючи такі зобов'язання РФ:

- негайне та беззастережне припинення та відмову від будь-якої підтримки незаконних збройних формувань, задіяних у терористичних актах в Україні, включаючи ДНР, ЛНР, харківських партизанів та пов'язаних із ними груп та осіб;
- негайне докладання всіх зусиль до того, щоб все озброєння, яке надається таким збройним групам, було виведене з України;
- негайне здійснення відповідного контролю за своїм кордоном для запобігання подальшим актам фінансування тероризму, включаючи постачання зброї, з території РФ на територію України;
- негайне припинення постачання грошей, зброї та всіх інших активів із території РФ та окупованого Криму незаконним збройним формуванням, задіяним у тероризмі в Україні, включаючи ДНР, ЛНР, харківських партизанів, і пов'язаних груп та осіб, у тому числі шляхом заморожування всіх банківських рахунків, що використовуються для підтримки таких груп;
- негайні заходи щодо запобігання всім російським чиновникам фінансувати тероризм в Україні та порушення кримінальних справ проти суб'єктів, відповідальних за фінансування тероризму;
- негайне забезпечення повного співробітництва в Україні у всіх майбутніх проханнях про допомогу в розслідуванні та забороні фінансування тероризму, пов'язаного з незаконними збройними формуваннями, які займаються терористичними актами в Україні, включаючи ДНР, ЛНР, харківських партизанів та пов'язаних із ними груп та окремих осіб;
- повне відшкодування збиття літака малайзійських авіаліній рейсу МН17;
- повне відшкодування обстрілів цивільних осіб у Волновасі, Маріуполі і Краматорську;
- повне відшкодування бомбардування цивільних осіб у Харкові;
- повна компенсація всіх інших терористичних актів, які РФ спричинила, яким сприяла або які підтримала через фінансування тероризму, або неспроможність не допустити та розслідувати фінансування тероризму (§ 136 Заяви) [1, с. 92–93].

Констатуючи вимоги України стосовно КЛвФРД, Суд звернув увагу на §§ 137–138 Заяви. Українська сторона заявляла, що РФ через свої державні органи, за допомогою державних агентів та інших осіб і установ, що здійснюють державні повноваження, включаючи *de facto* органи влади, які здійснюють управління незаконною російською окупацією Криму, через інших агентів, що діють за її вказівками або під її керівництвом та контролем, порушила свої зобов'язання за КЛвФРД:

- систематичною дискримінацією кримськотатарських та етнічних українських спільнот у Криму та здійсненням державної політики культурного стирання таких знедолених груп, які сприймаються як опозиція окупаційному режиму;
- проведенням незаконного референдуму в атмосфері насильства та залякування неросійських етнічних груп без будь-яких зусиль шукати консенсусного та всеохоплюючого рішення щодо їхнього захисту як початкового кроку до позбавлення цих громад захисту в рамках українського права і піддання їх режиму російського панування;

- придушенням політичного та культурного вираження кримськотатарської ідентичності, у тому числі шляхом переслідування кримськотатарських лідерів та заборони Меджлісу кримськотатарського народу;
- перешкоджанням зібрань кримських татар для святкування та вшанування важливих культурних подій;
- здійсненням та толеруванням кампанії зникнень та вбивств кримських татар;
- утисканням кримськотатарської громади свавільним режимом обшуків та затримань;
- замовчуванням кримськотатарських ЗМІ;
- придушенням освіти кримськотатарською мовою та навчальних закладів кримськотатарської громади;
- придушенням освіти українською мовою, на яку розраховують етнічні українці;
- перешкоджанням етнічним українцям збиратися для святкування та вшанування важливих культурних подій;
- замовчуванням етнічних українських ЗМІ (§ 137 Заяви) [1, с. 94].

Резюмуючи викладене вище, Україна звинуватила РФ у порушеннях ст.ст. 8, 9, 10, 12, 18 КБФТ та 2, 4, 5, 6, 7 КЛвФРД [2, с. 15–18].

Проаналізувавши позовну заяву, письмові та усні прохання сторін, Суд зауважив, що сторони висловили різні точки зору на предмет спору, який перед ним порушила Україна.

Відповідно до заявника його вимоги щодо КБФТ стосуються ймовірних порушень РФ її зобов'язань вжити заходів і співпрацювати в рамках ст.ст. 8, 9, 10, 12 і 18 КБФТ у запобіганні і придушенні злочинів фінансування тероризму – як визначено у ст. 2 КБФТ. У зв'язку із цим українська сторона стверджує, що РФ не вжила усіх практичних заходів щодо запобігання та протидії підготовці вчинення на її території злочинів із фінансування тероризму в контексті подій, що сталися на сході України починаючи з весни 2014 року, і не придушила їх. У своїй заяві Україна також стверджувала, що держава-відповідач надавала кошти групам, задіяним у вчиненні терористичних актів, але не висунула тієї самої претензії ні в Меморандумі, ні в процесі розгляду попередніх заперечень. Заявник дійсно заявив, що його вимога полягає не у тому, що Росія порушила ст. 2 КБФТ (яка розкриває поняття злочину за змістом КБФТ [9]), а скоріше у тому, що РФ порушила ст. 18 КБФТ та інші пов'язані з цим зобов'язання щодо співробітництва (§ 26 Рішення) [2, с. 20]. Заявник стверджував, що його вимоги на підставі КЛвФРД стосуються ймовірних порушень РФ своїх зобов'язань за ст.ст. 2, 4, 5, 6 та 7 КЛвФРД. У зв'язку із цим Україна заявила, що РФ проводила кампанію, спрямовану на позбавлення кримських татар та етнічних українців у Криму їхніх політичних, громадянських, економічних, соціальних та культурних прав та політику і практику расової дискримінації цих громад (§ 26 Рішення) [2, с. 20].

Зі свого боку, РФ вважає, що спір, поданий Україною до Суду, насправді стосується питань, які не пов'язані з двома конвенціями, на які покладається Заявник. Відповідач стверджує, що українська сторона не може покладатися на права та обов'язки сторін відповідно до КБФТ, оскільки дії, оскаржувані позивачем, не є правопорушеннями у значенні ст. 2 КБФТ. РФ також стверджувала, що факти, на які посилається заявник, та докази, які ним наводяться, не підтверджують того, що кошти були надані або зібрані різними суб'єктами в РФ із наміром або знанням того, що вони мають бути використані для здійснення актів тероризму на сході України. Відповідач також стверджував, що спір не стосується його зобов'язань за КЛвФРД, та оскаржував твердження, що він піддавав кримськотатарську та українську громади у Криму систематичній кампанії расової дискримінації (§ 27 Рішення) [2, с. 20]. РФ пояснила, що, з її точки зору, під прикриттям звинувачень, пов'язаних із порушеннями КБФТ та КЛвФРД, Україна намагається порушити перед Судом спори щодо ймовірних порушень «різних норм міжнародного права», в тому числі щодо ймовірної «відкритої агресії» РФ на сході України та статусу Криму (§ 27 Рішення) [2, с. 20].

Як зауважив Суд, заяви, які подаються до нього, часто представляють певний спір, який виникає в контексті більш широкої незгоди між сторонами [3, с. 604; 6, с. 17]. Той факт,

що спір, порушений перед Судом, є частиною складної ситуації, яка включає різні питання, не менш важливі, щодо яких зацікавлені держави дотримуються протилежних поглядів, не може призвести до відмови Суду у вирішенні цього спору за умови, що сторони визнали його юрисдикцію зробити це і умови здійснення такої юрисдикції дотримані (§ 28 Рішення) [2, с. 21].

Суд зауважив, що Україна просить Суд ухвалити та визнати, що РФ порушила низку положень КБФТ і КЛвФРД і держава-відповідач несе міжнародну відповідальність за ці порушення. Україна ж вимагає припинити їх і відшкодувати завдані ними збитки [2, с. 21].

На думку Суду, спір складається з двох аспектів. Перший стосується того, чи які-небудь права або обов'язки сторін за КБФТ щодо запобігання і придушення фінансування тероризму порушені в контексті подій, які відбулися на сході України починаючи з весни 2014 року, і чи були вчинені такі порушення з фінансування тероризму, які підпадають під кваліфікацію п. 1 ст. 2 КБФТ [2, с. 21]. Другий аспект пов'язаний із непорозумінням сторін щодо того, чи рішення або заходи, ймовірно прийняті відповідачем проти кримських татар і українців у Криму, являють собою акти расової дискримінації і чи РФ несе відповідальність у цьому зв'язку за порушення зобов'язань у рамках ст.ст. 2, 4, 5, 6, і 7 КЛвФРД [2, с. 21].

Як наслідок, Суд дійшов висновку, що в рамках першого аспекту предмет спору полягає у тому, чи РФ була зобов'язана відповідно до КБФТ вживати заходів та співпрацювати у сфері запобігання та придушення передбачуваного фінансування тероризму в контексті подій на сході України та, якщо так, чи порушила РФ такі зобов'язання. Предметом суперечки в рамках другого аспекту, на думку МС ООН, є те, чи порушила РФ свої зобов'язання в рамках КЛвФРД дискримінаційними заходами, застосованими, виходячи з позиції України, проти кримськотатарської та української громад у Криму [2, с. 21].

Висновки. На підставі вищевикладеного можна зробити висновок, що з огляду на Рішення МС ООН від 8 листопада 2019 року щодо розгляду попередніх заперечень РФ у справі щодо застосування і тлумачення КБФТ і КЛвФРД («Україна проти РФ»), розгляд МС ООН цієї справи по суті буде зосереджено на двох основних питаннях: 1) чи РФ була зобов'язана відповідно до КБФТ вживати заходів та співпрацювати у сфері запобігання та придушення передбачуваного фінансування тероризму в контексті подій на сході України та, якщо так, чи порушила РФ такі зобов'язання; 2) чи порушила РФ свої зобов'язання в рамках КЛвФРД дискримінаційними заходами, застосованими, з огляду на позиції України, проти кримськотатарської та української громад у Криму. Констатація Судом факту наявності зазначених вище порушень КБФТ і КЛвФРД матиме наслідком притягнення РФ до відповідальності, у тому числі у формах негайного припинення цих порушень, відновлення РФ виконання взятих на себе міжнародних зобов'язань за обговорюваними конвенціями, а також відшкодування збитків, завданих такими порушеннями, як того вимагає Україна, у вигляді фінансової компенсації (§ 654 Меморандуму Уряду України в частині письмового розгляду справи по суті) [2, с. 15–18].

Список використаних джерел:

1. Application instituting proceedings (filed in the Registry of the Court on 16 January 2017). *Application of the International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism and of the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination* (Ukraine v. Russian Federation), P. 90–96, paras. 134–138, 653–654. URL: <https://www.icj-cij.org/files/case-related/166/166-20170116-APP-01-00-EN.pdf> (дата звернення: 10.12.2019)
2. *Application of the International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism and of the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination* (Ukraine v. Russian Federation). Judgment of 8 November 2019. URL: <https://www.icj-cij.org/files/case-related/166/166-20191108-JUD-01-00-EN.pdf> (дата звернення: 10.12.2019)
3. Certain Iranian Assets (Islamic Republic of Iran v. United States of America), Preliminary Objections, Judgment of 13 February 2019, para. 36.

4. Charter of the United Nations. *United Nations*. URL: <https://www.un.org/en/charter-united-nations/> (дата звернення: 10.12.2019)
5. Immunities and Criminal Proceedings (Equatorial Guinea v. France), Preliminary Objections, Judgment, I.C.J. Reports 2018 (I). Pp. 308–309, para. 48.
6. Obligation to Negotiate Access to the Pacific Ocean (Bolivia v. Chile), Preliminary Objection, Judgment, I.C.J. Reports 2015 (II). P. 604. Para. 32.
7. Rules of the Court (1978) adopted on 14 April 1978 and entered into force on 1 July 1978. *International Court of Justice*. URL: <https://www.icj-cij.org/en/rules> (дата звернення: 10.12.2019)
8. Statute of the International Court of Justice. *International Court of Justice*. URL: <https://www.icj-cij.org/en/statute> (дата звернення: 10.12.2019)
9. UN General Assembly, *International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism*, 9 December 1999, No. 38349. URL: <https://www.refworld.org/docid/3dda0b867.html> (дата звернення: 10.12.2019)
10. UN General Assembly, *International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination*, 21 December 1965, United Nations, Treaty Series. Vol. 660. P. 195. URL: <https://www.refworld.org/docid/3ae6b3940.html> (дата звернення: 10.12.2019)

